

Posudek oponentky
k diplomové práci „Kolektivní práva dle Evropské úmluvy o ochraně lidských práv
a základních svobod“
předložené Gabrielou Haluškovou

K tématu práce:

Předložená diplomová práce v rozsahu 56 stran čistého textu se zabývá velice zajímavým tématem kolektivních práv. Toto obecné téma je vztaženo ke konkrétnímu smluvnímu instrumentu, k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

Téma, které si diplomantka vybrala, je v mnohém aktuální; jako kdyby se debata v oblasti lidských práv vracela od pozornosti věnované individualizaci, kterou byla nesena celá druhá polovina 20. století, k otázce kolektivních práv. Při prvním přečtení názvu práce mě zaujalo právě zaměření na regionální úpravu, kde jsem s obdobnou diskusí nesetkala, spíše je pozornost věnována diskusím o kolektivních právech u otázek práv původních obyvatel či práva na sebeurčení národů.

Takto pojaté téma také není v českém kontextu zpracované, v zahraničí, pokud vím, mu z této stránky není věnované více pozornosti. Je možné jej proto hodnotit jako nové, vhodné minimálně k prozkoumání a zpracování výsledků zkoumání.

Jde zároveň o téma, které vyžaduje podrobné zkoumání zejména primárních pramenů, v daném případě judikatury, ale i sekundárních pramenů, a zároveň i schopnost analýzy a vlastního úsudku.

Ke zpracování tématu:

Práce je členěna do úvodu, dvou částí a závěru. Včleněn je obsah a seznam použité literatury. Práce je zpracována s využitím většího množství judikatury a sekundárních zdrojů. Právě důraz na judikaturu je hodný ocenění.

Diplomantka si nepokládá přímo výzkumné otázky, ale rozepisuje se o cílech své práce: „Mou snahou bude analyzovat, zda s ohledem na původní zdroje, obsahoval koncept základních lidských práv důraz spíše na individuální či kolektivní dimenzi těchto práv a jak se toto pojetí promítá do dnešních mezinárodněprávních dokumentů. Budu se snažit poukázat na výhody tohoto konceptu, stejně jako na důvody, proč jsou kolektivní práva kritizována. Popíši

principy aplikace čl. 9 a čl. 1 Úmluvy a na základě aplikace článků EÚLP orgány kontrolního mechanismu se budu snažit dojít k závěru, zda jde o práva kolektivní či práva individuální, které mají pouze určitý kolektivní aspekt.“ Je zřejmé, čemu se chce věnovat. Výzkumné otázky by ale autorce její cíle usnadnily. Zvolenou metodologii autorka výslovně neoznačuje, lze soudit, že jde především o metodu popisnou a analytickou.

K obsahu práce:

Práce je psána čtivě, osnova je logická a ukazuje cestu, kterou se diplomantka ubírá při svém bádání.

V první části věnuje autorka pozornost teoretickému ukotvení své práce. Jde o velmi zajímavou analýzu. Překvapilo mě, že se autorka více nevěnovala obvykle diskutovanému právu národů na sebeurčení, z dalších práv, která jsou obvykle jako kolektivní přijímána, se více rozepsala jen o právech menšin. Ale tato práva jsou nyní vnímána odlišně od svého původního meziválečného pojetí, na rozdíl od práva národů na sebeurčení či práv původních obyvatel. Když se také autorka zaměřila na regionální evropskou úpravu, je škoda, že se nepodívala na úpravu v jiném regionu, konkrétně v Africe, kde se určité pojetí kolektivních práv objevuje také (srov. Africkou chartu práv člověka a národů, 1981).

V druhé části práce se diplomantka věnuje právům upraveným v čl. 9 a 11 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Autorka zde provádí důkladný rozbor práv v těchto člancích uvedených, ale tento rozbor podle mě trochu zastiňuje právě otázku kolektivnosti uvedených práv. Práce se sice orientuje na rozbor kolektivních aspektů daných práv a zjišťování, zda je možné je vnímat jako práva kolektivní, ale není to analýza konkrétně definovaných obecných otázek, které by vyplynuly z první části. Zde by jí právě pomohlo stanovení výzkumné otázky/otázek.

Práce obsahuje určité překvapivé momenty, například rozbor univerzality lidských práv, kdy si nejsem jistá, zda jsem pochopila jeho význam pro autorčino bádání. Byť jde o část zajímavou a přínosnou. Autorka by mohla možná na některých místech využívat více primárních pramenů, například na s. 17 autorka cituje F. Sudra a uvádí, která lidská práva patří mezi nedotknutelná. I Sudre musel odpovědět na to, která práva patří mezi nederogovatelná, najít v primárních pramenech, diplomantka mohla učinit totéž. To je spíše poznámka k budoucímu autorčinu psaní.

Závěr:

Autorka prokazuje velmi dobrou znalost dokumentů a literatury. Předložená práce naplňuje kritéria kladená na diplomovou práci, je po formální stránce dobře zpracovaná, napsána odborným jazykem, vybavena poznámkovým aparátem a seznamem literatury. Práci proto doporučuji k obhajobě a předběžně, s výhradou průběhu obhajoby, ji hodnotím jako velmi dobrou.

V ústní obhajobě pak navrhuji jako možná témata, na která by se mohla diplomantka zaměřit, následující:

Autorka se více nevěnovala kupříkladu právu národů na sebeurčení. Mohla by se na něj více podívat a osvětlit, kde jsou koncepční shody s jí zpracovávaným tématem. Alternativně (tj. jedna oblast je postačující) se může případně zaměřit na práva původních obyvatel a představit kupříkladu rozhodnutí Chief Bernard Ominayak and Lubicon Lake Band v. Canada, CCPR/C/38/D/167/1984, UN Human Rights Committee (HRC), 26 March 1990.

V Praze dne 8. 9. 2014

JUDr. Věra Honusková, Ph.D.